

Verantwoordingsinformatie, behorend bij het
kwalificatiedossier mbo:

Zorgboerderij

Kwalificaties

- » **Werkbegeleider zorgboerderij**
- » **Persoonlijk werkbegeleider zorgboerderij**

Versie

Gewijzigd 2024

Geldig vanaf

01-08-2024

Penvoerder: Sectorkamer voedsel, groen en gastvrijheid
Gevalideerd door: Sectorkamer Voedsel, groen en gastvrijheid
Op: 29-02-2024

Inhoudsopgave

Het kwalificatiedossier kan een verwijzing bevatten naar de volgende (verantwoordings-)informatie. Dit is geen onderdeel van de kwalificatie-eisen.

<u>Verantwoordingsinformatie</u>	4
<u>1. Beroepscompetentieprofielen (bcp)</u>	4
<u>2. Examenprofielen</u>	4
<u>3. Arbeidsmarktinformatie</u>	4
<u>4. Trends en ontwikkelingen</u>	4
<u>5. Beroepsvereisten</u>	5
<u>6. Bijzondere vereisten</u>	5
<u>7. Beroepsspecifieke moderne vreemde talen</u>	5
<u>8. Ontwikkelmogelijkheden van de beroepsbeoefenaar in het onderwijs</u>	5
<u>9. Onderhoudsagenda</u>	5
<u>10. Wijzigingen ten opzichte van de voorgaande versie</u>	6
<u>11. Betrokkenen</u>	6
<u>12. Verblijfsduur 4 jarig</u>	7
<u>13. Aanvullende informatie</u>	7
<u>14. Certificaten</u>	7

Verantwoordingsinformatie

1. Beroepscompetentieprofielen (bcp)

Het kwalificatiedossier Zorgboerderij is gebaseerd op de volgende beroepscompetentieprofielen:

- [Beroepeninformatie ten behoeve van een kwalificatiedossier als opvolger van de crossovers Persoonlijk begeleider zorgboerderij en Werkbegeleider zorgbedrijf dierenhouderij](#)
- [Aanvulling op de beroepeninformatie. De aanvulling betreft de onderdelen uit het groene domein.](#)

2. Examenprofielen

N.v.t.

3. Arbeidsmarktinformatie

Bron: Meulen, van der, H.A.B. et al., 2022. Kijk op multifunctionele landbouw; Omzet 2007-2020. Wageningen, Wageningen University & Research

Zorglandbouw

Zorgboerderijen bieden zorg aan meerdere doelgroepen en in diverse vormen. Zo komen mensen voor dagbesteding of krijgen hulp om weer aan het werk te komen. Ook is wonen op een zorgboerderij toegenomen en bieden sommige zorgboeren behandelingen aan of logeermogelijkheden.

Aantal zorgboerderijen opnieuw toegenomen

Het aantal zorgboerderijen is sinds 2018 met ongeveer 50 gestegen naar een niveau van 1.300 bedrijven (+4%) in 2020. Eind 2020 beschikten rond de 900 bedrijven over een gecertificeerd kwaliteitssysteem van de Federatie Landbouw en Zorg: een toename van 10% ten opzichte van 2018. Ook niet bij de Federatie aangesloten bedrijven (naar schatting 400 zorgboerderijen) hebben voor een groot deel een of andere vorm van certificering. Dit wordt in toenemende mate gevraagd door financiers van de zorg, dit in het kader van een verdere professionalisering.

Uit de sector wordt aangegeven dat er van de geïnteresseerde potentiële nieuwkomers daadwerkelijk maar een zeer klein deel een zorgbedrijf start. Dit zijn in toenemende mate ondernemers met een zorgachtergrond, en in mindere mate ondernemers afkomstig uit de agrarische hoek. Wel is een belangrijk deel van de bestaande zorgboerderijen in aantallen cliënten en omzet doorgroeid, mede door maatschappelijke vraag en 'effectiever ondernemen'. Het totaal aantal cliënten dat in 2020 zorg werd verleend op een boerderij wordt ingeschat op ruim 30.000, een stijging van 20% ten opzichte van 2018. Het zijn vooral de kleine bedrijven met een beperkt aantal cliënten die zijn gestopt (redenen: te kleinschalig, oudere stoppende ondernemer, veranderende wet- en regelgeving).

Omzet sinds 2013 meer dan verdrievoudigd

De omzet in de zorglandbouw is sinds 2018 verder gegroeid naar een niveau van ongeveer 315 miljoen euro in 2020. Na de transitie in 2015 zit de groei vooral binnen de zorg in natura (ZIN), bij de WLZ en de Jeugdzorg. Met name jeugdzorg brengt veel regeldruk met zich mee. In doorsnee betekent zwaardere zorg en woonzorg (7x24 uur) ook hogere tarieven. Het inkomstenniveau uit de financieringsbron PGB lijkt sinds 2018 iets teruggelopen. De sterkste groei in omzet komt voort uit de WLZ. De gemiddelde omzet per zorgboerderij wordt geschat tussen de 240 en 245 duizend euro. De spreiding in omzet tussen bedrijven is nog steeds groot; dit komt door de diversiteit tussen zorgbedrijven in omvang (aantallen cliënten), type zorg, maar ook door ondernemerskwaliteiten.

In 2020 heeft de Covid-19-pandemie volgens de deskundigensessie geleid tot naar schatting 5 tot 10% minder omzet, die overigens deels is gecompenseerd door het Rijk. Zonder corona zou de omzet dus nog een paar procent hoger zijn uitgevallen.

Verwachte arbeidsmarktontwikkelingen (Bron: beroepeninformatie Persoonlijk begeleider zorgboerderij en Werkbegeleider zorgbedrijf dierenhouderij, juli 2022, Federatie zorg en landbouw)

- Een groot deel van de huidige zorgboeren bereiken in de komende jaren de pensioenleeftijd en zij zijn op zoek naar bedrijfsopvolgers. 73% van de huidige zorgboeren is 50 jaar of ouder en bij 44% van de zorgboeren speelt het thema bedrijfsopvolging.

- Van 2007 tot 2020 is het aantal zorgboerderijen in Nederland sterk gegroeid (van 756 naar 1.300). De laatste jaren groeit het aantal zorgboerderijen niet meer zo sterk, maar de omzet per boerderij groeit. Dit betekent dat er sprake is van een stijging van het aantal deelnemers per boerderij. Daarmee stijgt ook het aantal arbeidsplaatsen op de boerderij.

- Terugdringen van stikstof zet de toekomst van de landbouw onder druk, het combineren van landbouw met zorg wordt door Minister Staghoutier genoemd als een van de oplossingen.

4. Trends en ontwikkelingen

Wetgeving en regelgeving

Er zijn geen wettelijke vereisten die voor elke zorgboerderij van toepassing zijn, alleen contextspecifieke wet- en regelgeving. De wet- en regelgeving en kwaliteitseisen uit de zorg zijn afhankelijk van de doelgroep waar de zorgboerderij zich op richt. De wet- en regelgeving uit het groene domein zijn afhankelijk van de agrarische werkzaamheden van de zorgboerderij.

Ontwikkelingen in de beroepsuitoefening

Bron: beroepeninformatie Persoonlijk begeleider zorgboerderij en Werkbegeleider zorgbedrijf dierenhouderij, juli 2022, Federatie Landbouw en Zorg (FLZ).

De zorglandbouw is zowel onderhevig aan ontwikkelingen op het gebied van zorg als ontwikkelingen binnen de landbouw.

Ontwikkelingen op het gebied van zorg

Op het gebied van zorg is sprake van de volgende ontwikkelingen:

- Toenemende zorgvraag en wachtlijsten in de zorg;
- Toenemende zorgzwaarte;
- Toenemende opleidingseisen vanuit de financiers van de zorg;
- Toenemende druk op kosten voor de zorg;
- Toenemend personeelstekort in de zorg;
- Mondigere samenleving met deelnemers die specifieke wensen hebben ten aanzien van de zorg die ze ontvangen: de wens voor gedifferentieerde kleinschalige zorgplekken die zo dicht mogelijk bij de "echte samenleving" staan.

Professionalisering en specialisering (Bron: Meulen, van der, H.A.B. et al., 2022. Kijk op multifunctionele landbouw; Omzet 2007-2020. Wageningen, Wageningen University & Research)

De zorgzwaarte van cliënten neemt steeds verder toe. Dit is zowel te zien bij ouderen als bij de meer psychiatrische/psychosociale zorg (waaronder jeugd). De zorgboerderijen zijn in toenemende mate gespecialiseerd met een focus op jeugd, arbeids(re)integratie, verslavingszorg, dementie of verstandelijke beperking. De behoefte aan specialistische jeugdzorg en met name ouderenzorg lijkt nog verder toe te nemen. De specialisatie van zorgboerderijen op bepaalde typen zorg voor bepaalde doelgroepen zal verder doorzetten. Veel aandacht wordt al besteed aan scholing en kwaliteitskaders. Ook aan de kant van de aanbesteders zien we in de afgelopen jaren een verdergaande concentratie plaatsvinden.

5. Beroepsvereisten

Niet van toepassing

6. Bijzondere vereisten

Werkbegeleider zorgboerderij

Nee

Persoonlijk werkbegeleider zorgboerderij

Nee

7. Beroepsspecifieke moderne vreemde talen

Niet van toepassing

8. Ontwikkelmogelijkheden van de beroepsbeoefenaar in het onderwijs

De Werkbegeleider zorgboerderij kan doorstromen naar Persoonlijk werkbegeleider zorgboerderij of naar verwante opleidingen op niveau 4, zoals:

- Persoonlijk begeleider maatschappelijke zorg (25779)
- Sociaal werker (25615)
- Bedrijfsleider diervverzorging (25730)

Met een diploma Persoonlijk werkbegeleider zorgboerderij is doorstroom mogelijk naar het hbo, bijvoorbeeld naar een hbo-opleiding voor jeugdzorg of sociaal werk of naar een hbo-opleiding in de sector voedsel en groen.

9. Onderhoudsagenda

Onderwerp	Actie	Wie	Wanneer
Onderhoud kwalificatiedossiers	Monitoren en zo nodig actie ondernemen/initiëren van visie, trends, wetenschap en ontwikkelingen in de beroepsuitoefening en op de arbeidsmarkt en dit jaarlijks plaatsen in onderhoudsperspectief.	Sectorkamer Voedsel, groen en gastvrijheid	2024-2029

Actuele beroepeninformatie	Nieuwe beroepeninformatie en geactualiseerde beroepeninformatie worden aangeleverd door sociale partners	Sociale partners	2024-2029
Uitvoerbaarheid kwalificatiedossiers	Onderzoek naar uitvoerbaarheid van kwalificatiedossiers voor het werkveld en onderwijs	Sectorkamer Voedsel, groen en gastvrijheid	2024-2029

10. Wijzigingen ten opzichte van de voorgaande versie

Categorie	Kruis aan welke categorie van toepassing is :	Omschrijving
Categorie 1: Nieuw dossier		Dit dossier zat voorheen niet in de kwalificatiestructuur. Nadere toelichting is niet nodig.
Categorie 2: Nieuwe elementen		Dit betreft sterk gewijzigde dossiers waarop de Toetsingskamer een ingangstoets heeft uitgevoerd. Er is sprake van nieuwe of samengevoegde kwalificaties, certificeerbare eenheden, bcp's, etc. Bij de toelichting hieronder bevindt zich een samenvatting van de wijzigingen in dit dossier.
Categorie 3: Wijzigingen	x	Er zijn zaken gewijzigd in een bestaand dossier. Bijvoorbeeld inhoudelijke wijzigingen in de kerntaakbeschrijving of de werkprocessen. Ook kleinere wijzigingen, zoals het toevoegen van matrices voor rekenen/wiskunde, het herstellen van spelfouten, herformuleringen die geen betekenisverschillen inhouden en beperkte tekstuele wijzigingen vallen hieronder. Bij de toelichting hieronder bevindt zich een samenvatting van de wijzigingen in dit dossier.
Categorie 4: Ongewijzigd		Dossier is volledig ongewijzigd. Nadere toelichting is niet nodig.

Maart 2023 toelichting ontwikkelproces voor een nieuw dossier

De cross-overs bestonden uit onderdelen van bestaande dossiers. De opzet en inhoud van het nieuwe kwalificatiedossier is specifiek ontwikkeld voor organisaties waar begeleiding van deelnemers samenvalt met groene werkzaamheden. In bijeenkomsten van de werkgroep zijn keuzes gemaakt voor de titel van het dossier en kwalificaties, de structuur, de reikwijdte van het deel diervoorzorging en groen en de inhoud van de kerntaken en werkprocessen. Daarbij is steeds rekening gehouden met herkenbaarheid, uitvoerbaarheid en een duidelijk onderscheid met zorgkwalificaties.

Tijdens het ontwikkelproces zijn zaken besproken die bewust niet zijn opgenomen in het dossier:

- Geen handelingen zoals medicijnen aanreiken of toedienen. De werkgroep heeft duidelijk aangegeven dat zowel de werkbegeleider als de persoonlijk werkbegeleider niets met medicijnen mogen doen. Ze moeten wel kennis hebben van het medicijnprotocol van de organisatie (opgenomen bij kennis).
- Geen begeleiding in het kader van jeugdzorg. Begeleiding terug naar school kan wel voorkomen, maar dan onder verantwoordelijkheid van een hbo-functionaris onderwijs of jeugdzorg.
- Geen handelingen die onder de wet BIG vallen.

Aanscherpingen versie 2024:

Het dossier is aangescherpt om de plaatsbepaling van de (persoonlijk) werkbegeleider ten opzichte van zorgprofessionals en professionals uit het groene domein duidelijk te maken.

Het gaat om aanscherpingen in de beschrijvingen Typering van de beroepengroep, Complexiteit en Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid.

Hieronder de aanscherpingen:

- Context: de toegevoegde waarde/brugfunctie van de (persoonlijk)werkbegeleider duidelijker neergezet.
- Context: de begeleiding ingekaderd: begeleiding in het kader van dagbesteding, sociale activering of begeleiding (terug) naar werk of onderwijs. Het gaat om begeleiding tijdens het uitvoeren van werkzaamheden in het groene domein en activiteiten op de zorgboerderij.
- Complexiteit: begeleiding ingekaderd zoals bij de context.
- Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid: duidelijker beschreven dat de (persoonlijk)werkbegeleider deelnemers begeleidt onder eindverantwoordelijkheid van een zorgprofessional/leidinggevende.
- Overal begeleidingsplan gewijzigd in (werk)begeleidingsplan.

De werkprocessen en kennis en vaardigheden zijn ongewijzigd.

11. Betrokkenen

Maart 2023 - ontwikkelproces voor een nieuw dossier Zorgboerderij

Het kwalificatiedossier Zorgboerderij is ontwikkeld in opdracht van de sectorkamer Voedsel, groen en gastvrijheid. Het experiment cross-overs stopt op 31 juli 2025. Voor de cross-overs Persoonlijk begeleider zorgboerderij en Werkbegeleider zorgbedrijf dierhouderij hebben onderwijs en bedrijfsleven, georganiseerd binnen SBB, geadviseerd om te zorgen voor de inhoudelijke opvolging in de reguliere kwalificatiestructuur. Vanwege de raakvlakken met zorgdossiers is de sectorkamer Zorg, welzijn en sport volgens de afspraken betrokken tijdens het ontwikkelproces.

Het marktsegment Groen heeft inhoudsdeskundigen voorgedragen uit onderwijs en bedrijfsleven die input leverden tijdens het ontwikkelproces.

Betrokkenen namens onderwijs:

Yuverta
Lentiz
Zone.college
Vonk

Betrokkenen namens bedrijfsleven:

Zorgboerderij Horses & Co
Zorginstelling Landzijde
Zorgboerderij Ingelshof
Huiberthoeve

De Federatie Landbouw en Zorg (FLZ) is betrokken bij het ontwikkelproces. Zij heeft inhoudsdeskundigen geleverd voor de werkgroep en de beleidsmedewerker Kwaliteit en scholing heeft feedback gegeven op concepten.

12. Verblijfsduur 4 jarig

Niet van toepassing

13. Aanvullende informatie

Niet van toepassing

14. Certificaten

N.v.t.